



Moldavsko

Moldavská republika vykazuje zlepšení většiny makroekonomických ukazatelů. Ke stabilizaci makroekonomické situace přispělo rovněž uzavření nové finanční dohody o spolupráci s MMF v listopadu 2016. Moldavské ministerstvo hospodářství a infrastruktury, podobně jako MME, EBRD či Světová banka, odhaduje růst HDP v roce 2019 na úrovni kolem 4 %. Moldavská národní banka předpokládá, že se míru inflace podaří udržet na úrovni stanoveného pásma, tzn. 5 +/- 1,5 %. I když v souladu se statistickými údaji má Moldavská republika cca 3,5 mil. obyvatel, blíže skutečnosti bude hodnota pod 3 mil. obyvatel, což je dáno poměrně vysokou mírou migrace do zahraničí.

Ukazatel	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Růst HDP (%)	4,3	4,5	3,8	3,8	3,8	3,8
HDP/obyv. (USD)	2 243	2 694	3 226	3 597	3 709	3 931
Míra inflace (%)	6,4	6,6	3,6	4,9	5,0	5,0
Nezaměstnanost (%)	4,2	4,1	4,1	4,0	4,0	4,0
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,7	-0,6	-0,9	-0,8	-0,8	-0,9
Populace (mil.)	3,6	3,6	3,5	3,5	3,5	3,5
Konkurenceschopnost	100/138	89/137	88/140	–	–	–
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	–	–	–

Odhad Mezinárodního měnového fondu

Zdroj: MMF, OECD, WEF

- ▶ EU uzavřela s Moldavskem Asociační dohodu, jejíž součástí je i zóna volného obchodu, tzv. DCFTA. Asociační dohoda vstoupila plně v platnost dne 1. července 2016.
- ▶ V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Moldavsko umístilo na 88. pozici ze 140 srovnávaných ekonomik. Stupeň exportního rizika dle OECD je dlouhodobě 7/7.



Vývoz ČR do Moldavska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8703	Osobní automobily aj. motorová vozidla pro přepravu osob	415 693	23,8	464 075	-10,4
8517	Přístroje pro vysílání, přijímání hlasu, obrazů ap. dat	190 671	10,9	73 277	160,2
8471	Stroje pro automat. zprac. dat, jednotky, snímače ap.	107 220	6,1	63 532	68,8
3917	Trouby trubky hadice příslušenství z plastů	94 138	5,4	47 618	97,7
8536	El. zařízení k vypínání, spínání nebo k ochraně el. obvodů aj. < 1 000 V	69 488	4,0	53 232	30,5
8507	Elektrické akumulátory, včetně separátorů	53 520	3,1	46 817	14,3
7326	Výrobky ostatní z železa oceli	34 227	2,0	11 509	197,4
8419	Stroje ke zpracování materiálů změnou teplot	32 384	1,9	18 967	70,7
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	26 200	1,5	6 994	274,6
5903	Textilie impregnované povrstvené ap. plasty	20 135	1,2	5,0	402 600,0
Celkem TOP 10		1 043 676	59,8	786 026	32,8
Celkem vývoz		1 744 447		1 542 102	13,1

zdroj: ČSÚ



Dovoz ČR z Moldavska 2018 (2017), hlavní sektory

Kód zboží	Název zboží	Stat. hodnota 2018 CZK (tis.)	Podíl z celku (%)	Stat. hodnota 2017 CZK (tis.)	Meziroční nárůst (%)
8544	Izolované dráty, kabely aj. izolované el. vodiče vláken	455 628	38,3	149 186	205,4
2204	Víno z čerstvých hroznů mošt vinný jiný	291 268	24,5	226 963	28,3
9401	Sedadla (jiná než sedadla čísla 9402), též proměnitelná v lůžka, jejich části	80 462	6,8	120 112	-33,0
7213	Tyče pruty z železa oceli neleg válc. za tepla	67 710	5,7	3 706	1 727,0
3921	Desky, listy, folie, filmy, pruhy ap., ost. z plastů	47 862	4,0	39 727	20,5
5208	Tkaniny bavlněné nad 85 % do 200 g.m ⁻²	34 820	2,9	42 447	-18,0
2007	Zavařeniny želé kaše ovocné aj. pasty slazené	25 144	2,1	44 183	-43,1
0409	Med přírodní	20 597	1,7	13 766	49,6
4819	Krabice pytle aj. pořadače ap. z papíru apod	18 857	1,6	7,0	269 285,7
6104	Kostýmy, šaty, sukně ap., dámské, dívčí, pletené	14 983	1,3	7 232	107,2
Celkem TOP 10		1 057 331	88,9	647 329	63,3
Celkem dovoz		1 189 658		803 863	48,0

zdroj: ČSÚ



Příležitosti pro český export

► Dopravní průmysl a infrastruktura

Moldavská vláda hodlá i v následujících letech pokračovat v projektu „Dobré cesty“, kterým hodlá zlepšit dopravní infrastrukturu v zemi se zaměřením na místní komunikace. Projekt byl zahájen v březnu 2018 a v jeho rámci bylo opraveno na 1200 km místních komunikací. V roce 2019 se předpokládá rehabilitace cca 2600 km silnic, z nichž 1500 km v rámci výše uvedeného projektu. Paralelně s obnovováním silniční infrastruktury hodlá vláda, v rámci PPP, modernizovat autobusová nádraží a stanice.

Probíhá rovněž modernizace vozového parku „dopravního podniku“ v Kišiněvě. V roce 2018 byl vyhlášen tendr na nákup 50 nových autobusů pro městskou dopravu v hodnotě 110 mil. MDL, v roce 2019 hodlá dopravní podnik v Kišiněvě zakoupit dalších 31 autobusů. Obnovu vozového parku lze do budoucna předpokládat rovněž ve městě Balti na severu země.

► Energetický průmysl

Dlouhodobě je registrován zájem o plynové kotle na vytápění, o technologie na využití biomasy a o zařízení na zpracování bioplynu, zejména z odpadů produkovaných na farmách v živočišné výrobě. Soustředit pozornost na tento sektor má význam především kvůli zájmu moldavské strany zvyšovat energetickou efektivitu a nezávislost, kde příslušné státní agentury využívají finanční podporu EBRD, EIB a EU. V minulosti bylo vyhlášeno několik tendrů na modernizaci stávajícího systému tepláren a elektráren. Realizovány budou také dva významné projekty – propojení energetických sítí mezi Moldavskem a Rumunskem/EU, na který EBRD a EIB vyčlenily po 80 mil. eur (celková hodnota projektu činí 270 mil. eur), a výstavba plynovodu Kišiněv–Ungheni, který má být prodloužením plynovodu Ungheni–Iasi. EBRD a EIB na tento projekt vyčlenily po 41 mil. eur, část prostředků poskytne i EU. Celková hodnota projektu dosahuje 93 mil. eur. Za finanční účasti EIB a EBRD (shodně po 10 mil. eur) má být realizován projekt „Zelené město: budovy v Kišiněvě“. Tendr byl, podobně jako ve výše uvedených případech, již uzavřen. Celková hodnota projektu je 25 mil. eur, další mezinárodní donoři poskytnou 5 mil. eur. Cílem projektu je zvýšit energetickou efektivitu budov, které jsou majetkem města a demonstrovat komerční životaschopnost projektů v oblasti zvýšení energetické efektivnosti.

► Zemědělský a potravinářský průmysl

Jedním z důležitých úkolů je posílení skladovacích a chladiřenských kapacit, které mají umožnit moldavským pěstitelům realizaci produkce za výhodnějších cen. Příležitost představují i dodávky zemědělské techniky a mechanizace.

► Železniční a kolejová doprava

Rozvoj dopravní infrastruktury patří k prioritním úkolům moldavské vlády a je také jednou z oblastí poměrně rozsáhlé podpory ze strany mezinárodních donorů. V listopadu 2014 byla podepsána smlouva mezi moldavskou vládou a Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj na poskytnutí půjčky ve výši přes 52 mil. eur na modernizaci železniční sítě. V září 2016 byla podepsána smlouva mezi EIB a Státní železniční společností Moldavska na financování rehabilitace železnic a nákup lokomotiv v rámci programu „Moldavan Railways Restructuring“. Tendr na nákup lokomotiv proběhl, následovat by měly další tendry na investice do rekonstrukce infrastruktury.

Perspektivní sektor	Konkrétní příležitosti
Dopravní průmysl a infrastruktura	HS 8702 - Motorová vozidla pro dopravu deseti nebo více osob, včetně řidiče
Energetický průmysl	HS 8403 - Kotle k ústřednímu vytápění, jiné než parní kotle
	HS 8419 - Stroje, laboratorní přístroje, pro zpracovávání materiálů výrobními postupy změnou teploty
Zemědělský a potravinářský průmysl	HS 1207 - Ostatní olejnatá semena a olejnaté plody, též drcené
	HS 1210 - Chmelové šišťice, čerstvé, sušené ap.; lupulin
	HS 2103 - Omáčky a přípravky pro omáčky; směsi koření a přísad pro ochucení
	HS 2104 - Polévky a bujóny a přípravky pro polévky; homogenizované směsi potravinových přípravků
	HS 2106 - Potravinové přípravky, jinde neuvedené
	HS 2203 - Pivo ze sladu
	HS 2204 - Víno z čerstvých hroznů, včetně vína obohaceného alkoholem; vinný mošt jiný než čísla 2009
Železniční a kolejová doprava	HS 8607 - Části železničních nebo tramvajových lokomotiv nebo kolejových vozidel



Příležitosti pro rozvojovou spolupráci

Kategorie vyspělosti země: MDC

Klíčovým rozvojovým strategickým dokumentem se stala nová rozvojová strategie „Moldova 2030“, kterou dne 14. 12. 2018 schválil Parlament MD. Tato strategie nahrazuje předchozí dokument „Moldova 2020“, jehož implementace byla problematická, mimo jiné i kvůli nedostatečné koordinaci i absenci potřebných prostředků.

► Sektor ochrany životního prostředí

Strategie pro ochranu životního prostředí dle období 2014–2023, včetně Akčního plánu pro její implementaci, byla schválena Vládním rozhodnutím č. 301 z dubna 2014. Strategie stanoví především tyto cíle: zajištění efektivního institucionálního a právního rámce pro ochranu životního prostředí (harmonizace legislativy s EU, důraz na strategické plánování, institucionální reforma); zajištění ochrany životního prostředí, udržitelného rozvoje a adaptace na klimatické změny; zvýšení úrovně veřejného povědomí o ochraně životního prostředí (o 50 % do roku 2023) a zajištění přístupu veřejnosti k souvisejícím informacím; snížení negativních dopadů ekonomických aktivit na životní prostředí a přijetí opatření k prevenci jeho znečištění; vytvoření integrovaného monitorovacího a kontrolního systému kvality životního prostředí; zlepšení kvality povrchových vod (o 50 %); zajištění přístupu k pitné vodě (min. 80 % populace) a přístupu k sanitárním službám (min. 65 % populace), zlepšení kvality půdy a ochrana nerostných zdrojů, zvýšení plochy zalesněných ploch (na 15 % území) a státem chráněných území (na 8 %); zajištění ochrany přírodních ekosystémů; snížení emisí (o 30 %) a zřízení integrovaného systému odpadového hospodářství.

► Sektor sociální infrastruktury a služeb

Moldavský sektor sociální ochrany prochází zásadními reformami zaměřenými na transformaci systému sociální podpory, mimo jiné se například jedná o přesun z institucionální péče na péči komunitní. Reformy jsou v počátečním stádiu a jsou do značné míry závislé na finanční asistenci mezinárodních donorů. Prostředky vyčleňované ze státního rozpočtu nejsou dostatečné, limitujícím faktorem je hospodářská situace země. Palčivým problémem Moldavska je vysoká míra migrace obyvatel do zahraničí, jež má značné negativní dopady nejen v sociální oblasti, ale i na ekonomický rozvoj země. Potenciál pro komerční subjekty představuje především související sektor zdravotnictví (spadající do kompetencí stejného ministerstva), jehož zásadním problémem je nízká a zastaralá vybavenost státních či veřejných zdravotnických zařízení i jejich vozového parku. Vstup na tento trh vyžaduje splnění podmínek stanovených moldavskou vládou.

► Sektor vody a sanitace

Vládním rozhodnutím 199 z března 2014 byla představena „Water supply and sanitation strategy“ na období 2014–2028. Jako hlavní priority Moldavska v této oblasti definuje nutnost změn politického, institucionálního a právního rámce a kritický stav technické infrastruktury, tzn. neuspokojivý technický stav systému čističek odpadních vod, kanalizace a rozvodů vody. Obecným cílem strategie je zajištění přístupu obyvatelstva k pitné vodě a připojení k vodovodní a kanalizační síti.

► Sektor zemědělství

V rámci zemědělství probíhá úspěšná realizace programu podnikatelského partnerství zaměřená na organickou produkci. Vedle této intervence jsou realizovány související projekty „Podpora institucionálního rámce organického zemědělství v Moldavsku“ a „Podpora uplatnění produktů ekologického zemědělství na vnitřním a zahraničním trhu“. Tyto aktivity spolu s DCFTA a s realitou vzrůstající poptávky po čisté zemědělské produkci v České republice i dalších zemích EU vytváří vhodné prostředí pro další investice českých subjektů do moldavského nejen do organického zemědělství. V rámci konvenčního i organického zemědělství má jistý potenciál vývoz sadebního materiálu, hnojiv a postřiků. Nad rámec české rozvojové spolupráce existuje také prostor pro investice do živočišné výroby, jejíž produkci Moldavsko prozatím nemůže, kvůli neplnění stanovených standardů, exportovat do EU.

Zdroj dat: <http://www.worldbank.org>